ССКП КК Пленумун туһунан
ИНФОРМАЦИОННАЙ ИҺИТИННЭРИИ

1967 сыл балаҕан ыйын 26 күнүгэр ССКП Киин Комитетын Пленума буолла. Пленум ССКП КК Генеральнай Секретара таб. Л.И. Брежнев „Советскай норуот олоҕун уйгутун салгыы үрдэтэр дьаһаллар тустарынан“ дакылаатын иһиттэ уонна дьүүллэстэ.

Пленум, ССРС Министрдэрин Советын председателин солбуйааччыта, ССРС Госпланын председателэ Н.К. Байбаков „ССРС норуотун хаһаайыстыбатын сайыннарыы 1968 сыллааҕы былаанын бырайыагын уонна ССРС норуотун хаһаайыстыбатын 1969 уонна 1970 сылларга сайдыытын туһунан“ уонна ССРС Үбүн министрэ таб. В.Ф. Гарбузов „1968 сылга ССРС государственнай бюджетын бырайыагын туһунан“ дакылааттарын иһиттэ уонна дьүүллэстэ.

Пленум бу боппуруостарга туһааннаах уураахтары ылынна.

КК Пленума ССКП КК Политбюротунан советскай норуот олоҕун уйгутун салгыы сайыннарыыга ырытан оҥоһуллубут мероприятиелары толору биһирээтэ.

А.Н. Шелепины ПСБСКС председателинэн быыбардаммытынан сибээстээн, КК Пленума, кинини, ССКП КК секретарын эбээһинэһиттэн босхолоото.

ССТА.

★ ★ ★ ★ ★

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤА

ССКП Өлөөннөөҕү райкомун уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаах Советын органа

Орган Оленекского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 11 сыла
№ 78 (1051)
Балаҕан ыйын
30
күнэ
СУБУОТА
1967 сыл
Сыаната 1 харчы

Сарсын—учуутал күнэ

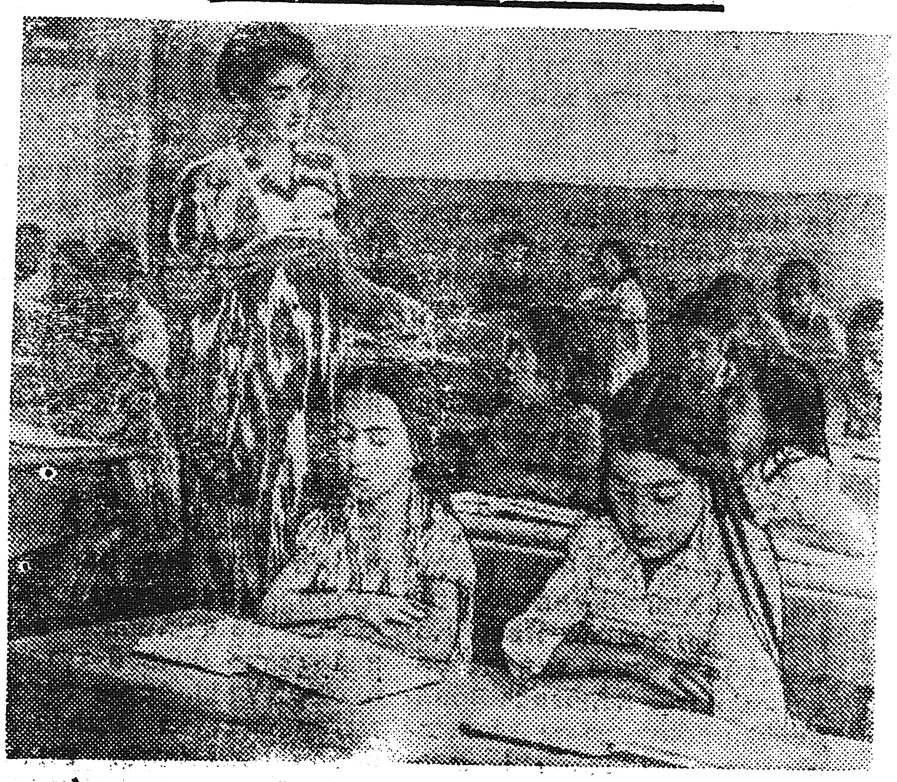

Алтынньы ый 1 күнэ—учууталлар күннэрэ. Педагогтар биһиги дойдубутугар бүттүүн норуот ытыктабылынан уонна тапталынан туһаналлар. Биһиги киниләри үүнэр көлүөнэ иитиллиитигэр сүҥкэннээхэй; айымньылаах үлэлэрин иһин айхаллыыбыт.

Снимокка: учууталынса Раховат Ахмаджанова В.И. Ленин аатынан (Наускай оройуон, Таджикскай ССР) тыа хаһаайыстыбатын артыалын чилиэннэрин 2-с кылааска үөрэнэр оҕолоругар уруок биэрэ турарын көрөҕүт. Үөрэх дьыла манна саҥа орто оскуолаҕа аһыллыыта.

ССТА фотохрониката.

Учууталларбытын умнубаппыт

Народнай учуутал биһиги коммунизмы тутар социалистическай Ийэ дойдубутугар улахан бочуотунан уонна ытыктабылынан туһанар.

Дьэ ол да иһин оскуола кыһатыгар иитиллэн тахсыбыт дьоннор үөрэппит учууталларын үйэлэрин тухары бэйэлэрин өйдөбүлэригэр илдьэ хаалаллар. Учууталлар оҕо өйө-санаата сайдарыгар, ситиитигэр-хотуутугар, кини олохчо таба суолу булунарыгар төһөлөөх сыраларын биэрэлларий?

Билигин аҕамсыйа барбыт дьоннор оҕолоро үөрэ-көтө үөрэнэлларин, хас күн аайы сайдыы аартыгын дабайдыларын көрө-көрө бэйэлэрин оскуолатааҕы ааспыт сылларын эргитэ саныыллар... Оскуола боруогун маҥнайгы атыллааһын. Маҥнайгы чуораан. Сибиэһэй кырааска сытынан аҥылыйбыт ыраас, сырдык кылаас. Аан маҥнай, күндү киһи, учуутал истиҥ тылын истиҥ дэлэ үчүгэй этэй? Үрдүк да үрдүк кириллэһии дабайар кэриэтэ кылаастан кылааһы тахсыы...

Үөрэнээччи билиитэ-көрүүтэ кэҥээн истэҕин аайы народнай учууталы ытыктыыра, киниттэн әрэйиитэ улам улаатан иһэр. Ол да иһин оҕо оскуолаҕа туттах а п т а сылдьыытыгар, уруокка олоруутугар, үөрэҕэр кыһаныытыгар, билиигэ дьулуһуутугар уонна таптыыр идэтин табатык талан ылыытыгар учуутал тутаах фигура буолар.

Урут Өлөөн оскуолатыгар үөрэммит, билиҥитэ нйәлэргэ-аҕаларга үтүө өйдөбүлгэ сылдьар учууталлар үгүстэр. Холобур: Михаил Николаевич Жирков история учуутала этэ. Кини кэпсиир темалара үөрэнээччини күүскэ да абылыыра, үөрэнээччи история геройдарын сүбү илэ хараҕынан көрөн олорор курдук өйүгэр хатыыра.

Семен Митрофанович Егоров математикаҕа уонна геометрияҕа учууталлаабыта. Кини бу туочунай наукалар предметтэрин оҕо әрэ барыта чуолкайдык өйдүүр гына быһааран кэпсиирэ, үөрэтэрэ. Оттон Гурбич Илья Самойловиһы—оскуола директорын (билигин историческай наука кандидата), Иннокентий Митрофанович Васильевы—саха тылын учууталын, Вера Семеновна Заровняеваны—нуучча тылын учууталын, Евдокия Романовна Егорованы—биология учууталын, Тобуроков Игнатий Николаевиһы (киниләр билигин Саха АССР үтүөлээх учууталлара), Михаил Спиридонович Ивановы (билигин Бүлүүтээҕи педагогическай училище директора), Семенова Христина Васильевнаны — учууталы, пионер баһаатайын (билигин Облит сотруднигын), Тимофей Игнатьевич Афанасьевы (билигин райком үлэһитэ), Александра Васильевна Торговкинаны, Афанасий Николаевич Афанасьевы, Иван Васильевич Павловы о.д.а. киниләргэ үөрэммит ыччаттар умнуохтарын сатаммат.

Киниләр барылара Аҕа дойду Улуу сэриитин ыар кэмнэригэр үөрэх-иитии үлэтин өрө көтөҕүүгэ күүстэрин харыстаабакка үлэлээбиттэрэ.

Учууталларбыт көҕүлээһиннэринэн араас көрүнэах кылаас таһынааҕы педагогическай үлэлэр ыытыллаллара, куруһуоктар үлэлиилэрэ. Оттон сайыныгар үгүс өттүлэрэ туундараҕа, саҥа тутуллан әрэр колхозтар бөһүөлэктэригэр улахан дьоннору үөрэтиигэ бараллара. Таарыччы үөрэтэр оҕолорун мунньаннар лууктуур, сугуннуур биригээдэлэри тэрийэн, онно бэйэлэрэ үлэлэһэн колхозка көмө оҥороллоро.

Киниләр улахан тэриллиилээх, бөҕө учительскай коллективы тэрийэннэр оройуон политическай, культурнай олоҕун таһыма үрдээһинигэр улахан үтүөлээх этиләр. Оройуон кулуубун иһинэн ыытыллар үлэлэр сүрүн күүстэринэн учууталларбыт буолаллара. Холобур, киниләр көҕүлээһиннэринэн, актыыбынай

(Салгыытын 2-с стр. көр).

МАНЫ ОСКУОЛА АЙЫЫ ТЭРИЙИЭХХЭ

Күннээҕи буола турар событиелары, сыыппаралары уонна чахчылары араас сурунаалларҕа, хаһыаттарга, брошюроларга суруйаллар—олору аҕабыт, агитациялыыбыт уонна ол туһанныбыт да, бырааҕарын-бырааҕан, алдьатарын-алдьатан, аны хаһан даҕаны наада буолуо суоҕун курдук ыскайдыыбыт. Кэлин биирдэ, наада буолар күммүтүгэр онтон-мантан көрдөһөбүт, хасыһабыт, сорбоҕор ол наадалаахпытын олох даҕаны булбат түбэлгэлэрбит үгүс буолаллар.

Дьэ итинниктэри хас әмэ сыллар усталарыгар үйэлээхтик туһанар наадаттан, оскуола аайы кылаастарынан үлүлэрэн араас тус-туспа темаларынан, холобур, космонавтар тустарынан, Аҕа дойду Улуу сэриитин кытыылаахтарын, спортивнай темаҕа, оройуон историятын үөрэтиигэ о.д.а. альбомнары оҥорон, оскуолаҕа архыып курдук мунньан иһиэххэ дии саныыбын. Итинник мунньуу, оҕолорго сорудах биэрии хас да суол үтүө өрүттэрдээҕин аҕыахха сөп.

Оскуола олоҕуттан

Маҥнайгытынан, оҕо бириэмэни туһалаахтык атаарар итиэннэ тустаах үөрэҕэр улахан көмөнү ылар.

Иккиһинэн, оҕо барыны билэ-көрө сатааһына (любознательноһа) сайдар. Билиитэ әбилләр, тыла сайдар, грамотнаһа үрдүүр.

Үсүһүнэн, хаһан наада буолла да, кылаас таһынан үлэни ыытыыга учууталлар, иитәччиләр туһаналларыгар улахан көмө буолара саарбаҕа суох.

Төрдүһүнэн, тус-туспа предметтэргэ уруокка көрдөрөн үөрэтэр пособие курдук әмиэ туттуохха сөп.

Дьэ ол иһин биһиги оскуола кылаастарынан итинник альбомнары оҥорорго былаан ылынан оҕолор үлэлии сылдьаллар. Онно хаһыат, сурунаал ойуутун әрэ буолбакка, сыыппараларын, даннайдарын—барытын мунньан баран биирдэ оҥорор, түмэр табыгастаах буолуо. Итиниэхэ учуутал, иитәччи көмөтө хайаан да наада.

Мин санаабар хас оскуола аайы маннык тэрийэн оҕолору сорудахтаан үлэлэтэн көрүөххэ.

С. ХРИСТОФОРОВ,
Эйик начальнай оскуолатын нуучча тылыгар учуутала.

ССКП КК ПЛЕНУМУН МАТЫРЫЙААЛЛАРЫН БИҺИРИИЛЛЭР

Балаҕан ыйын 28 күнүгэр райсовет бары отделларын, коммунальнай уонна тупсаран оҥоруу предприятиеларын үлэһиттэрин мунньахтара буолла. Мунньахха ССКП Киин Комитетын балаҕан ыйынааҕы (1967 с.) Пленума советскай норуот олоҕун уйгутун салгыы үрдэтэр дьаһаллар тустарынан ылыммыт уураах райисполком председателэ таб. Саввинов А.Т. дакылаата истилиннэ. Мунньахха коллектив 40-ча сулууспалаахтара сырыттылар. Киниләр партия КК советскай норуот уйгулаах олоҕун салгыы үрдэтиигэ ылыммыт дьаһалларын үрдүк өрө көтөҕүллүүнэн көрүстүләр. Кәпсэтиигэ тыл эппит Сергеева Ф.А. „Биһиги хаан уруу коммунистическай партиябыт Үһүк хотугу норуодунастар олохпут чэчирии сайдарын туһугар ааспыт да өттүгэр кәккэ дьаһаллары ылара. Ону биһиги олохпут сайдыытыгар көрөбүт. Билигин, бу юбилейнай дьылга партия Киин Комитетынан ылыллар дьаһаллар биһигини икки бүк үөрдәлләр уонна өссө таһаарыылаах үлэҕә кынаттыыллар. Оройуон дьахталлара бу аҕалыы кыһамньыга политическай өрө көтөҕүллүүнэн, тустаах үлэлэригэр ситиһиинэн эппиэттиэхтэрэ“ — диэн эрэннэрдэ.

Бытовой комбинат сәбиэдиссэйэ Григорьева А. В. „ССКП КК ылыллыбыт дьаһаллар советскай норуоту айымньылаах үлэҕэ өссө ордук өрө күүрдүөхтэрэ. Биһиги коллективпыт юбилейнай дьылга киниэхэ тиэрдиллэр соруктары үчүгэй хаачыстыбалаахтык толорор уонна аһара толорор иһин охсуһуо“ диэн бәйәтин этиитин түмүктүүр. Маркова М. С. бәйәтин этиитигэр: „Үөрэх фронун үлэһиттэрэ партия уонна правительство норуот туһугар кыһамньыларын үөрэхиитин үлэтин өрө көтөҕүүнэн эппиэттиир иэстээхтэрин туһунан, быйылгы юбилейдаах үөрэх дьылыгар ити соругу толорор иһин үлэлээһин оройуон педагогическай коллективын бочуоттаах соруга буоларын уонна бу соругу оройуон учууталлара толоруохтара“ диэн эттэ.

Райсовет коллективын үлэһиттэрэ ССКП КК Пленумун матырыйаалларын пропагандалаһыны күүһүрдэн, оройуон үлэһиттэрин иннилэригэр туруоруллубут соруктары толорууга үлэһит маассаны түмэ тардарга туһааннаах киэҥ кәпсэтиини ыыттылар, соругу ылыннылар.

□ □ □

Улахан үөрүүлээх быһыга-майгыга райпо коллективын үлэһиттэрэ мунньахтаарылар райпо правлениетын киэҥ саалатыгар мунньахтылар. Мунньахха „ССКП Киин Комитета Советскай норуот олоҕун уйгутун салгыы үрдэтэр дьаһалларын“ туһунан дакылааты ССКП райкомун бәрэстәбиитәлэ Васильева П.И. оҥордо. Райпо шофера Син-Хой Лямин бәйәтин этиитигэр партия Киин Комитетынан кыра хамнас үрдэтиллиитэ, надбавка әбиллиитин соруога кылгааһына норуот материальнай олоҕун туспарыы чаҕылкай туоһутунан буоларын эттэ. Кини партия норуот туһугар кыһамньытыгар, норуот үлэҕэ өрө көтөҕүллүүнэн эппиэттиэхтээҕэр тохтоон туран, хаалбыт кәмнэри райпо коллектива ситэриллэ иликтэри ситэриэхтээҕэр, бәриллибит былааннары аһарар туһугар ударнай үлэҕэ турунуохтааҕын туһунан эттэ. Райпо эргиэнгэ председателинэн саҥа үлэлии кәлбит Семенов Ф.В. Советскай правительство уонна Коммунистическай партия әдәр ыччат туһугар, кини коммунистическай обществоны активнай уонна боевой тутааччы буола үүнэн, ситэн тахсыытыгар мәлдьи кыһаналларыгар тохтоото. Билигин әдәр специалистар тустарыгар киниләр аҕалыы кыһамньылара әдәр ыччаты үлэ социалистическай дьиссипи лиинэтин бөҕөргөтүүгэ, үлэ оҥорумтуотун үрдэтиигэ бәйәтин оруолун өссө ордук үрдэтэригэр, улахан соруктары туруораллар. Советскай ыччат ол соруктары ситиһиилээхтик толороҕа, биһиги оройуоммут ыччата әмиэ бәйәтин сәмәй кылаатын киллэрсиэҕэ диэн этиитин түмүктүүр. Райпо коллектива ССКП Киин Комитета советскай норуот бүттүүнүн туһугар аҕалыы кыһамньытын иһин эппиэттээн, хаалбыт бириэмэҕэ ударнай вахтаҕа турунарга быһаарыныылааҕын биллэрдэ.

ГРУЗИЯ БҮГҮН

★

Ортоку снимокка натанебби селоҕа оскуола „саҥа дьиэтэ көстөр.

★

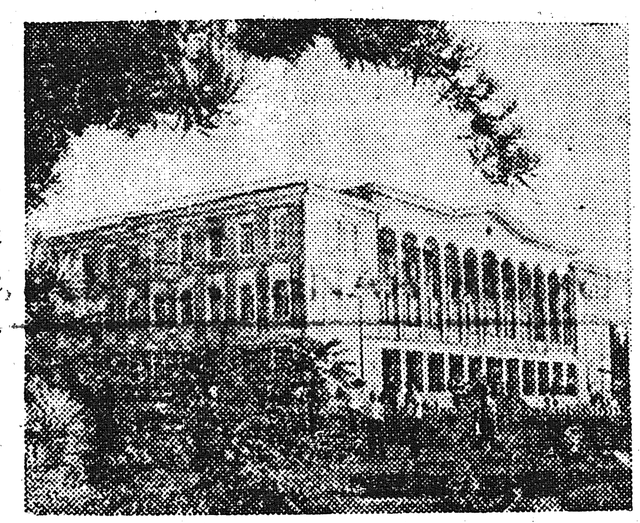

Грузинскай ССР народнай художнига, Ш. Руставели аатынан бириэмийэ лауреата Ладо Гудиашвили үлэлиир бириэмэтигэр.

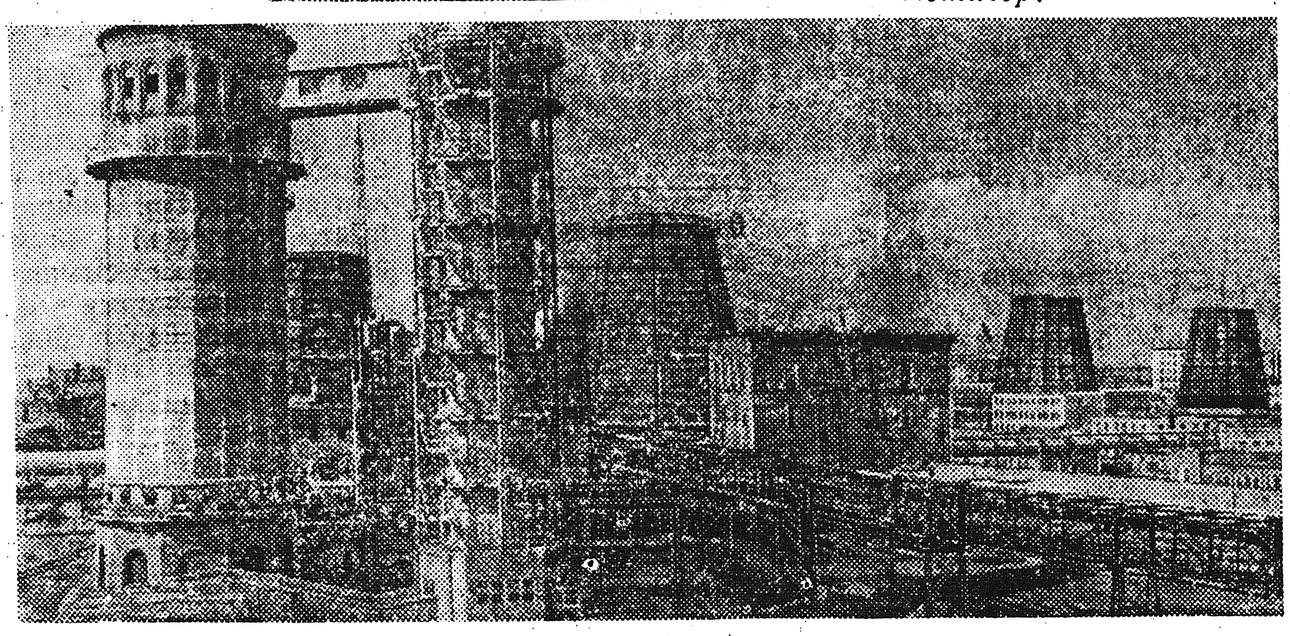

Снимокка: Руставскайдааҕы азотнотуковай завод.

САХА СИРИН ТҮҮЛЭЭҔЭ ААН ДОЙДУГА ААТЫРДА

Якутскай куоракка „Союзпушнина“ Бүтүн Союзтаабы холбоһугун хонтуоратын директора М.Н. Пастушенко икки кыһыл көмүс медаллары илдьэ кэлэн туттаран барбыта. Медаллары иккиэннэрин Германия Демократическай Республикатыгар Лейпциг куоракка буолуталаабыт дьаарбаҥкаларга Саха сирин кылааннаах түүлээҕин хаачыстыбатын үрдүктүк сыаналаан биэрбиттэр.

Бастакы кыһыл көмүс медаль 1965 сыллаахха буолан ааспыт юбилейнай дьаарбаҥкаҕа саха кыһыл саһылын уонна үрүҥ кырсатын саамай бастыҥ хаачыстыбалаах тириилэрин атыылаһын иһин анаммыт. „Усуйаана“ совхоз күндү кылааннаах түүлээҕи сонордооччулара бүтүн Советскай Союз үрдүнэн аатырыахтарын аатыраллар. Кырсаһыт Николай Саввич Колесов түүлээхситтэртэн аан бастакынан Социалистическай Үлэ Геройун үрдүк аатын ылбыта. Кыылы иитээччи Матрена Ивановна Аммосова уһулуччу үрдүк көрдөрүүлэрин иһин әмиэ Кыһыл Көмүс Сулуһунан наҕараадаламмыта. Дьэ итинник киэҥник биллибит, албан аатырбыт дьоннордоох, республикаҕа, ону аһан бүтүн Советскай дойду үрдүнэн „сымнаҕас көмүһү“ государствоҕа әлбэхтик туттарар „Усуйаана“ совхозка „Союзпушнина“ 1965 сыллаабы юбилейнай дьаарбаҥка кыһыл көмүс медалын анаабыта түбэспиччэ буолбатах.

Иккис кыһыл көмүс медалы быйыл саас әмиэ Лейпциккэ буолбут дьаарбаҥкаҕа Саха сирин тиинэ омук дойдуларын әргиэмсиктэригэр хамаҕатык атыыланан, үрдүк сыананы ылбытын иһин бәриллибитэ. 1916 сыллаахха 851 тыһыынча солкуобайдаах кылааннаах түүлээх бултаммыт әбит буоллаҕына, 1966 сыллаахха тэҥнэнилләр сыананан 7126 тыһыынча солкуобайдаах түүлээх тириитэ государствоҕа туттарылынна. Биһиги республикабытыгар сыл аайы бултанар кылааннаах түүлээх 3 тонна кыһыл көмүскэ әбэтэр 3 тыһыынча устуука легковой автомашинаҕа атыыланыан сөп.

Таб. Пастушенко наҕараадалары туттарыы үөрүүлээх мунньаҕар биир әмиэ улахан үөрүүлээх сонуну — 1968 сыл тохсунньу ый бастакы күнүттэн түүлээх тириитин соҕотуопкалыыр сыанатын үрдэтэр туһунан боппуруос туһаннаах тэрилтэлэринэн көрүллүбүтүн уонна булчуттар материальнай интэриэстэрии лаппа үрдэтэр туһугар быһаарыллыбытын иһитиннэрдэ.

Оройуон сонордьуттара, партия уонна правительство кыһамньытыгар, бултааһын государственнай былааннары аһара толоруунан эппиэттиэҕиҥ!

Учууталларбытын умнубаппыт

(Бүтүүтэ. Иннин 1-гы стр. көр).

кыттыыларынан “Күкүр уус“, „Сайсары“, „Ини бии“ о.д.а. драмалар көрөөччүлэр болҕомтолорун тардардыы кулууп сыанатыгар туруоруллар этиләр. Көр, ол курдук уус-уран самодеятельноска көхтөөхтүк, бүүс-бүтүннүү кытталлара.

Сарсын учууталлар күннэрэ. Бу күҥҥэ бүттүүн советскай норуот үөрэх-иитин фронун үлэһиттэрин айхаллыа-уруйдуо, киниләри айар үлэлэригэр, ситиһиилэри баҕарыаҕа. Биһиги оройуоммут учууталларын коллектива партия Киин Комитетын Пленумун материалларынан өрө күүрдүллэн туран ити бочуоттаах уонна әппиэттээх соругу ситиһиилээхтик толоруохтара. Биһиги урукку үөрэнээччиләр, билигин оройуон араас тэрилтэлэригэр, тыатын хаһаайыстыбатыгар үлэлээччиләр, оройуон учууталлрын коллективыгар әмиэ бәйәбит ааппытыттан юбилейдаах үөрэх дьылыгар ситиһиилэри, тус бәйәлэригэр үтүө доруобуйаны уонна дьолу соргуну баҕарыаҕыҥ!

М. АНИСИМОВА,
П. РОМАНОВ,
Х. ВАСИЛЬЕВ.

БЫЙЫЛ ЭМИЭ ХАТЫЛАНАР

Былырыын Маайыҥдатааҕы хара саһыл фермата сайыҥҥы өттүгэр аһын саппааһа мөлтөхтүк хааччылыыта. Ордук балыгы бултаан, кыыллары чэпчэки сыаналаах аһылыгынан аһатыы тэриллибәтәҕә. Быйыл да ити хатыланна. Ол курдук сайын Топоров Н.А. биригэдьиирдээх балыгы бултуур биригэдэ тэриллибитэ да сайын үтүөтүн әрэ саҕана балыктыы түһээт уурайан хаалбыта. Билигин балык устар кәмэ. Онон балык сытыйбат кәмигэр, өрүс мууһа туруон иннинэ балыгы күүскэ бултатыахха баар әтэ. Сибилиҥниттэн мин санаабар кыыл-тайах булдугар үгүс киһини таһааран ферма әт саппааһынан толору хаачылларын ситиһиэххэ.

Саһыллар фермаларыгар анаан кыыллааһыны уонна балыктааһыны Дьэлиҥдэ отделениетыгар әмиэ былаан быһыытынан тиэрдэр сөп буолуо этэ.

Иккиһинэн, суол туран таба ыстаадаларын кытта сылдьыһыы баар буолла да быраак табалары әбәтәр өлөрүлләр табалар әттәрин бйири да әнчириппәкә фермаҕа аҕалан туттарары хааччыйыахха.

Онон түмүктээн эттэххэ, саһыл ферматын эт, балык аһылыгынан толору хааччыйарга отделение салалтата дьаһалы ылыахтаах.

И. НИКОЛАЕВ,
Харыйалаах.

Редактор оннугар
Н. ВИНОКУРОВ.

РЕДАКЦИЯ АДАРЫҺА: Саха АССР, Өлөөн бөһүөлэгэ, Октябрьскай уулусса 16 №-рэ. Телефон—51

Өлөөн оройуонунаабы типография Тахсар ахсаана 426 Сакаабын №-рэ 78